

ENGEL HOPMAN, DOCENT BLOEMBOLLENTEELT CLUSIUSCOLLEGE HOORN

Onderwijs en bedrijfsleven hebben beiden belang bij een goede onderlinge verstandhouding. Bij sommige mbo-studierichtingen ontbreekt echter de aansluiting tussen scholen en praktijk. In het bloembollenonderwijs is dat echter geenszins het geval, zegt Engel Hopman, docent Bloembollenteelt. 'Het onderwijs wordt door de sector gedragen.'

Tekst: René Bouwmeester
Fotografie: René Faas

Engel Hopman is de enige docent Bloembollenteelt in Nederland. Hij geeft het vak op het Clusius College in Hoorn dat als de enige groene mbo-opleiding het vak aanbiedt. Hopman is gepokt en gemazeld in de branche. Hij komt uit de praktijk, runde een bedrijf en was een tijdje veilingmeester. Sinds een jaar of vijftien is hij docent. Hij heeft tientallen jongens opgeleid voor de praktijk.
Vorige week begon een nieuw schooljaar, met een nieuwe lichting studenten. Hopman is er enthousiast over. "Het is prachtig om te zien hoe jongeren zich ontwikkelen en ik ben blij dat ik mijn steentje kan bijdragen. Ze komen binnen als schuchtere jongens en gaan weg als jonge kerels die weten wat ze willen."

Hoe is de belangstelling van leerlingen voor de bloembollenrichting?
"Elk jaar melden zich ongeveer twintig leerlingen aan. We krijgen jongens uit heel Noord-Holland en soms uit de Bollenstreek of Flevoland. Negentig procent van hen is opgegroeid op een bollenbedrijf.
We hebben die twintig leerlingen echt nodig om de opleiding in stand te houden. Als dat niet lukt, moeten we opleidingen gaan samenvoegen en dan haken leerlingen af omdat de opleiding te ver van hun belevingswereld staat."

Wat is de tendens?
"Het animo is de afgelopen jaren vrij constant. Tot een jaar of zeven geleden liep de belangstelling terug. We hebben destijds de opleiding veranderd en sindsdien hebben we de stijgende lijn weer te pakken."

'Iedere leerling heeft talenten, die moet je aanboren'

Wat is er veranderd?
"De duur van de opleiding hebben we van vier naar drie jaar teruggebracht. Vroeger begonnen we in het eerste jaar met een breed programma waarbij de leerlingen in het derde en vierde jaar een specifieke richting kozen. Dat werkt niet voor die jongens. Die willen vandaag op school leren wat ze morgen kunnen toepassen. Daarom hebben we het omgedraaid. We beginnen met een richting en in het derde jaar voegen we de bredere georiënteerde vakken toe. Ze hebben dan stage gelopen en zijn toe aan een verdiepingsslag."

Hoe ervaart u de samenwerking met het bedrijfsleven?
"Ik heb niets dan lof voor het bedrijfsleven. Het contact verloopt heel goed. We kunnen niet zonder het bedrijfsleven en zij kunnen niet zonder ons. Er moeten genoeg jonge talenten het bedrijfsleven instromen. Ondernemers zijn zich bewust van het feit dat samenwerking met de school belangrijk is. Ik zal nooit tevergeefs vragen om hulp. Er zijn genoeg bedrijven die onze leerlingen een stageplek aanbieden en ze zijn vrijwel altijd bereid om ons te ontvangen.
Het bedrijfsleven staat te springen om goede mensen. Ik word geregeld gebeld door bedrijven die mensen zoeken en hopen dat de school kan helpen."

Hoe kan het bedrijfsleven helpen het onderwijs beter te maken?
"We zijn bezig met het oprichten van een sectoradviesraad. Daarin moeten ondernemers zitting nemen zodat ze zich inhoudelijk kunnen bemoeien met de opleiding. Denk daarbij aan zaken als lesmateriaal of het verschuiven van accenten in het lesprogramma. De praktijk verandert zo snel en daar moeten we op inspelen. Zo kwam uit de sector het verzoek om aandacht te besteden aan duurzaam bodembeheer. Nu krijgen we acht keer per jaar een masterclass van ondernemers over bodembeheer. We hebben bijvoorbeeld onlangs een bezoek gebracht aan Zilt Proefbedrijf op Texel."

Wat verwacht u van het bedrijfsleven?
"Iedere leerling heeft talenten, die moet je proberen aan te boren. Het belangrijkste is dat ondernemers of stagebegeleiders helpen leerlingen nieuwsgierig te maken. Het is belangrijk dat ze leerlingen uitnodigen. Steek tijd in ze. Je moet deze scholieren triggeren. Ga met ze praten. Vaak durven ze niet naar hun stagebegeleider te stappen met vragen, bijvoorbeeld omdat ze zien dat hij het altijd druk heeft. Daarom is het belangrijk om dagelijks een kwartiertje uit te trekken voor een gesprek. Ik zeg mijn leerlingen ook altijd dat koffietijd in de kantine belangrijk is. Dan worden de belangrijke zaken besproken."

Is het lastig om actueel te blijven als onderwijsinstelling?
"De vernieuwing van het lesmateriaal is bijna niet bij te houden. Denk bijvoorbeeld aan de automatisering. Daar hebben onze leerlingen mee te maken op stage.
We hebben gelukkig de Bloembollen Academie, een samenwerkingsverband tussen onderwijs, voorlichting en bedrijfsleven. Zij zorgen ervoor dat we up-to-date lesmateriaal hebben. Het standaardboek over de tulpenteelt wordt bijvoorbeeld herschreven. Daar prijs ik me gelukkig mee, want als je dat als onderwijsinstelling voor twintig leerlingen moet doen, dan heb je een probleem. Dat is kostbaar en tijdrovend.
Op internet is ook veel informatie te vinden, denk aan BloembollenWeb. Leerlingen gebruiken bij ons dan ook vaak een laptop. En we kunnen terecht bij de Proeftuin Zwaagdijk, Innoventis en CNB. Ik behandel ook artikelen uit BloembollenVisie."

Is de kloof tussen onderwijs en bedrijfsleven groot?
"Ik vind niet dat de kloof groot is, maar ik heb in de sector gewerkt. Mijn netwerk neem ik mee. Dat geldt trouwens ook voor andere docenten. De onderwijsinstelling stelt ons via de een docentenstage in staat om aansluiting te houden met het bedrijfsleven.
Het streven bij Clusius is om mensen uit de praktijk aan te nemen, met een lesbevoegdheid natuurlijk. De afstand tot de praktijk moet niet te groot zijn, want dan haken mbo-leerlingen af. Ze voelen feilloos aan of je verstand van zaken hebt of niet. Je moet bij wijze van spreken weten hoe je een virus in een gewas moet zoeken."

Wat is de grootste uitdaging in de toekomst?
"Het blijft een kleine sector. Zolang er elk jaar vijftien tot twintig jongens zich aanmelden, kunnen we deze opleiding aanbieden. Als dat aantal daaronder zakt, wordt het moeilijk. Een van de uitdagingen is om jongeren die niet uit de sector komen toch voor deze richting te interesseren.
Vroeger werkten veel jongens uit Noord-Holland in de vakantie in de bollenteelt. Zo rolden ze in het vak en kwamen ze hier op school. Dat vakantiewerk is met name in West-Friesland weggevallen door automatisering en de instroom van Poolse arbeidskrachten. De kloof tussen bedrijven en burgers neemt daardoor toe.
Tachtig procent van onze leerlingen stroomt door in het familiebedrijf. Maar er zijn ook veel bedrijven in de periferie, zoals toeleveranciers, die graag onze leerlingen hebben omdat ze een bepaalde mentaliteit mee krijgen. Ze weten van aanpakken."

Het groene onderwijs is financieel gekort door het ministerie van Economische Zaken. Hoe staat het er nu voor?
"We zijn als agrarisch onderwijs inderdaad wat gelden kwijtgeraakt. Met dat geld konden we onze leerlingen naar de praktijkschool in Dronten sturen. Dat is weggevallen en dat is heel jammer voor onze leerlingen. Het is best een zorg om leerlingen goed onderwijs aan te bieden.
We moeten onze beperkingen weten. We kunnen wel een bedrijf willen runnen zoals de akkerbouwopleiding doet, maar daar ze we te klein voor. Aan de andere kant hebben we wel het Clusius Lab; de kassen, laboratoria en lokalen die we met Agriboard en Seed Valley hebben kunnen realiseren. Daar zijn we trots op. "

Hoe ervaart u de rol van de brancheorganisaties?
Het onderwijs is een belangrijk item bij de KAVB en LTO. Ze zijn hier echt mee bezig. Ik heb het gevoel dat het onderwijs door de sector wordt gedragen. Iedereen in het vak begrijpt dat er nieuwe bollentelers nodig zijn. Onze leerlingen worden door het bedrijfsleven ook niet als student gezien, maar als toekomstig ondernemer. Niets motiveert die jongens meer dan dat."